

Nikka Singh and others v. State of Punjab and others
(G. R. Majithia, J.)

ਪੀ. 2 ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਦੀਆਂ ਉਦਯੋਗਿਕ ਇਕਾਈਆਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਉਹ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਟੈਕਸ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਤੋਂ ਛੋਟ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ; ਪੂਰੇ ਟਰਨਓਵਰ 'ਤੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਛੋਟ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ, ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਇੱਕ ਸਾਲ ਵਿੱਚ 5 ਲੱਖ ਅਜਿਹੀ ਛੋਟ ਮੁਲਾਂਕਣ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਛੋਟ ਪ੍ਰਮਾਣ ਪੱਤਰ ਦੇਣ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਲਈ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਰਹੇਗੀ।

(12) ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ; ਹਾਲਾਂਕਿ, ਲਾਗਤਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ।

ਆਰ. ਐਨ. ਆਰ

ਵੀ. ਰਾਮਸਵਾਮੀ, ਸੀਜੇ ਅਤੇ ਜੀਆਰ ਮਜੀਠੀਆ ਜੇ.

ਨਿੱਕਾ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ, - ਪਟੀਸ਼ਨਰ।

ਬਨਾਮ

ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ, - ਜਵਾਬਦਾਰ।

1982 ਦੀ ਸਿਵਲ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰ. 863

4 ਅਗਸਤ 1988

ਉੱਤਰੀ ਭਾਰਤ ਨਹਿਰ ਅਤੇ ਡਰੇਨੇਜ ਐਕਟ (1873 ਦਾ VIII)- ਐੱਸ. 3(3), 5, 33, 34 ਅਤੇ 35—
ਉੱਤਰੀ ਭਾਰਤੀ ਨਹਿਰ ਅਤੇ ਡਰੇਨੇਜ ਨਿਯਮ, 1878— ਆਰ. ਐਲ. 21 — ਡੈਮ ਤੋਂ ਵਹਿ ਰਹੇ ਬਰਸਾਤੀ ਪਾਣੀ
ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰਧਾਰਕਾਂ ਤੋਂ ਵਾਟਰ ਚਾਰਜ ਦੀ ਵਸੂਲੀ — ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਚੋ ਨੂੰ ਅਧਿਸੂਚਨਾ ਦੁਆਰਾ ਲਾਗੂ
ਐਕਟ ਦਾ ਭਾਗ II — ਪਾਣੀ ਦੇ ਖਰਚਿਆਂ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਲਈ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਮੰਗ — ਕੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਤੇ ਜਾਇਜ਼ —
ਅਜਿਹਾ ਚੋ — ਕੀ ਧਾਰਾ 3(3) ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ 'ਨਹਿਰ' — ਚਾਰਜ ਲਗਾਉਣ ਨਾਲ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਣ ਦੀ
ਸੰਭਾਵਨਾ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ — ਕੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ।

ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਉੱਤਰੀ ਭਾਰਤ ਨਹਿਰ ਅਤੇ ਡਰੇਨੇਜ ਐਕਟ, 1873
ਦੇ ਭਾਗ II ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਦੇ ਕੁਦਰਤੀ ਭੰਡਾਰ ਜਾਂ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਕਾਸੀ ਚੈਨਲ ਲਈ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ
ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਕੌਮ ਧਾਰਾ (ਡੀ) ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 3(i) ਦੀ) ਅਤੇ
ਸਿੱਚਾਈ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਐਕਟ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇੱਕ 'ਨਹਿਰ' ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਅਧਿਸੂਚਨਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਭਾਵ ਐਕਟ
ਦੇ ਭਾਗ II ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਕੌਮ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੀ ਮਿਆਦ ਲਈ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਅਥਿਆਨਾ/ਪਾਣੀ
ਦੇ ਖਰਚਿਆਂ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਤੇ ਜਾਇਜ਼ ਹੈ।

(ਪੈਰਾ 6 ਅਤੇ 8)।

ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 33, 34 ਅਤੇ 35 ਦੀ ਸੰਯੁਕਤ ਰੀਡਿੰਗ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ
ਪਾਣੀ ਜਾਂ ਵਾਟਰ ਕੋਰਸ ਨੂੰ ਅਣਅਧਿਕਾਰਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਬਰਬਾਦ ਕਰਨ ਦੀ
ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਕੋਰਸ ਤੋਂ ਪਾਣੀ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਵਿਅਕਤੀ ਸੱਭ ਤੋਂ 'ਤੇ ਬਣਾਏ ਜਾ
ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਰਬਾਦ ਹੋਏ ਪਾਣੀ ਦੇ ਖਰਚੇ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਅਤੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਬਰਬਾਦੀ ਦੇ ਕਾਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ
ਜੁਰਮਾਨਾ ਵੀ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। -

(ਪੈਰਾ 10)।

ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਐੱਸ. ਐੱਸ. 34 ਅਤੇ 35 ਅਰਥ ਨਿਆਂਇਕ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਜੋ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ
ਕਰਦਾ ਹੈ ਉਹ ਪਾਣੀ ਦੇ ਖਰਚੇ ਅਤੇ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਹੁਕਮ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਬੂਤ ਜਾਂ ਕਿਸੇ
ਤੱਥ 'ਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਮੁਲਾਂਕਣਕਰਤਾ ਨੂੰ ਦੱਸੇ ਬਿਨਾਂ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਕੇਸ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦਾ ਵਾਜਬ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤੇ ਬਿਨਾਂ

ਪਾਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜੋ ਆਖਿਰਕਾਰ ਉਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਬਣਿਆ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਉੱਤਰੀ ਭਾਰਤ ਨਹਿਰ ਅਤੇ ਡਰੇਨੇਜ ਰੁਲਜ਼, 1872 ਦੇ ਨਿਯਮ 21 ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੇ ਗਏ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 36 ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਪਣੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣਾ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਕਤ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਸਹੀ ਧਾਰਕਾਂ ਨੂੰ ਜੋੜਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਾਣੀ ਦੇ ਖਰਚੇ ਅਤੇ ਜੁਰਮਾਨੇ ਲਗਾਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੁਲਾਂਕਣ/ਸਜਾ ਧਾਰਕਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਵਾਜਬ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

(ਪੈਰਾ 10 ਅਤੇ 12)

ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 226 ਅਤੇ 227 ਦੇ ਅਧੀਨ ਪਟੀਸ਼ਨ : -

- (a) ਇਪਗਨਡ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਦੀ ਇੱਕ ਰਿੱਟ ਜਾਰੀ ਕਰੋ, ਅਨੁਸੂਚੀ P-1 ਅਤੇ ਰਿਕਵਰੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਅਨੁਬੰਧ P-2 ਤੋਂ P-6।
- (b) ਕੋਈ ਹੋਰ ਢੁਕਵੀਂ ਰਿੱਟ ਜਾਰੀ ਕਰਨਾ ਜਾਂ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਲਿਖਿਤ ਹੋਣ ਦੌਰਾਨ ਇਮਪਿਊਡ ਟੈਕਸ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਨਾ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼;
- (c) ਅਗਾਊਂ ਨੋਟਿਸਾਂ ਅਤੇ ਅਨੁਬੰਧ P-1 ਤੋਂ P-6 ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਾਪੀਆਂ ਨੂੰ ਵੰਡਣ ਲਈ ਅਤੇ
- (d) ਕੇਸ ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ ਮੰਗਵਾਉਣ ਲਈ ਅਤੇ ਖਰਚਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣ ਲਈ।

ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਵਕੀਲ ਐਚ.ਐਸ.

ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਲਈ ਐਡਵੋਕੇਟ ਡੀਐਨ ਰਾਮਪਾਲ।

ਨਿਰਣਾ

ਜੀ.ਆਰ.ਮਜੀਠੀਆ, ਜੇ.

(1) 1979 ਦੀ ਸਿਵਲ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰ. 2481; ਅਤੇ 2482/79 ਨੰਬਰ 863, 977, 1461/82 ਅਤੇ 1985 ਦੇ ਨੰਬਰ 939 ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਾਂਝੇ ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ ਨਿਪਟਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹਨਾਂ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਨਿਰਣਾਇਕ ਰਾਸ਼ਟਰ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਸਾਂਝਾ ਸਵਾਲ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

(2) ਨਿਰਧਾਰਨ ਲਈ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਨੁਕਤੇ ਦੀ ਕਦਰ ਕਰਨ ਲਈ ਅਸੀਂ 1982 ਦੇ CWP ਨੰਬਰ 863 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

(3) ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਮੈਨੂਲੀਵਾਲਾ ਟਾਂਗਰੀ./ ਧੰਗੌਰੀ ਚੋ ਨਾਮਕ ਚੋ (ਬਰਸਾਤੀ ਨਾਲ) ਪੁਰਾਣੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮਾਲ ਅਸਟੇਟਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘਦਾ ਹੈ। ਸ਼ਿਵਾਲਿਕ ਰੇਂਜ ਤੋਂ ਬਰਸਾਤੀ ਪਾਣੀ ਦਾ ਕੁਦਰਤੀ ਵਹਾਅ ਇਸ ਚੋ ਤੋਂ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ। ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 1, ਪੀ¹ ਅਨੁਸਾਰ ਦੇ ਰਾਜ ਨੇ ਪਟਿਆਲਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਰਾਜਪੁਰਾ ਸ਼ਹਿਰ ਨੂੰ ਹੜ੍ਹ ਦੇ ਪਾਣੀ ਕਾਰਨ ਤਬਾਹੀ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਲਈ 1970 ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਢਕਾਂਸੂ ਵਿਖੇ ਇੱਕ ਹੈਂਡ ਬਣਾਇਆ ਸੀ। ਚੋਅ ਤੋਂ ਵਗਦੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਕਿਸਾਨਾਂ ਵੱਲੋਂ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ। ਇਸ ਨੂੰ ਨਹਿਰੀਕਰਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਨੇ 17 ਮਈ, 1973 ਨੂੰ ਉੱਤਰੀ ਭਾਰਤ ਨਹਿਰ ਅਤੇ ਡਰੇਨੇਜ ਐਕਟ, 1873 ਦੀ ਧਾਰਾ 5 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਐਕਟ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਇਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਉਕਤ ਪਾਣੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਹੱਕਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਡਿਮਾਂਡ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਬਰਸਾਤੀ ਪਾਣੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਵਾਟਰ ਚਾਰਜਿਜ਼ (ਅਥਿਆਨਾ) ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੇ ਹੋਣ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 5 ਅਧੀਨ ਜਾਰੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਪੱਖ ਤੋਂ ਮਾੜਾ ਹੈ।

(4) ਪੀ.ਅਨੁਸਾਰ ਅਤੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਇੰਜਨੀਅਰ (ਸਿੰਚਾਈ), ਦੇਵੀਗੜ੍ਹ ਡਿਵੀਜ਼ਨ, ਭਾਖੜਾ ਨੰਗਲ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ, ਪਟਿਆਲਾ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਇੱਕ ਸਾਂਝਾ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਵੱਲੋਂ ਤੰਗੌਰੀ ਚੋ ਤੋਂ ਪਾਣੀ ਦੀ ਲਿਫਟਿੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਢੀਕਾਂਸੂ ਬੰਦ ਦਾ ਇੱਕ ਸਹਾਇਕ ਹੈ ਅਤੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 3(3) ਅਧੀਨ 'ਨਹਿਰ' ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 5 ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ 17 ਮਈ, 1973 ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 5063/CAS/1873 ਅਤੇ 55/73 ਦੁਆਰਾ ਭਾਗ II ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਕੰਮ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਚੋ ਦੀ

Nikka Singh and others v. State of Punjab and others
(G. R. Majithia, J.)

ਸਾਂਭ-ਸੰਭਾਲ ਅਤੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

(5) ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਤੰਗੋਰੀ ਚੋਂ ਤੋਂ ਸਿੰਚਾਈ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਤਹਿਤ ਪਾਣੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਵਾਟਰ ਚਾਰਜਿਜ਼ ਵਸੂਲ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਨਹਿਰੀ ਪਟਵਾਰੀ ਵੱਲੋਂ ਸਿੰਚਾਈ ਵਾਲੇ ਰਕਬੇ ਦੀ ਮਿਣਤੀ ਕਰਨ ਅਤੇ ਪਾਣੀ ਦੇ ਖਰਚੇ ਵਸੂਲਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਚਿਤ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਤੰਗੋਰੀ ਚੋਂ ਦੀ ਸਾਂਭ-ਸੰਭਾਲ ਸਿੰਚਾਈ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਸਮੇਤ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕਾਂ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ।

(6) ਬੰਦ ਦੇ ਮੀਂਹ ਦੇ ਪਾਣੀ ਦਾ ਓਵਰ-ਫਲੋ ਜੋ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਦੇ ਖੇਤ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਬੰਦ ਜਾਂ ਚੈਨਲ ਵਜੋਂ ਅਥਿਆਨਾ ਚਾਰਜ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਾਰ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 3 ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨਹਿਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਐਕਟ ਦੇ. ਰਿਟਰਨ ਵਿੱਚ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕੇਸ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਅਧੀਨ ਕੰਮ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 3 ਦੀ ਧਾਰਾ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ, ਇਸ ਲਈ, ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਮੰਗ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 3 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (ਡੀ) 'ਨਹਿਰ' ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਹੇਠਾਂ ਪੜ੍ਹਦੀ ਹੈ: -

"ਨਹਿਰ' ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ-

- (a) ਪਾਣੀ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਜਾਂ ਸਟੋਰੇਜ ਲਈ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਈਆਂ ਗਈਆਂ, ਮੁੱਖ ਰੱਖੀਆਂ ਜਾਂ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਸਾਰੀਆਂ ਨਹਿਰਾਂ, ਚੈਨਲਾਂ ਅਤੇ ਜਲ ਭੰਡਾਰ;
- (b) ਅਜਿਹੀਆਂ ਨਹਿਰਾਂ, ਚੈਨਲਾਂ ਜਾਂ ਜਲ ਭੰਡਾਰਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਸਾਰੇ ਕੰਮ, ਬੰਨ੍ਹ, ਢਾਂਚੇ, ਸਪਲਾਈ ਅਤੇ ਬਚਣ ਵਾਲੇ ਚੈਨਲ;
- (c) ਸਾਰੇ ਵਾਟਰਕੋਰਸ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਸੈਕਸ਼ਨ ਦੀ ਦੂਜੀ ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ;
- (d) ਨਦੀ, ਨਦੀ, ਝੀਲ ਜਾਂ ਪਾਣੀ ਦੇ ਕੁਦਰਤੀ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਜਾਂ ਕੁਦਰਤੀ ਡਰੇਨੇਜ ਚੈਨਲ ਦੇ ਸਾਰੇ ਹਿੱਸੇ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਭਾਗ II ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਹੈ;
- (e) ਇਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 70 ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਫੀਲਡ ਡਰੇਨ।

ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 3(1) ਦੀ ਧਾਰਾ (ਡੀ) ਵਿੱਚ ਇਹ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਪਾਣੀ ਦੇ ਕੁਦਰਤੀ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਨੂੰ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਕਤ ਕੰਮ ਨੂੰ ਨਹਿਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜੇਕਰ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇ। ਉਕਤ ਕੰਮ ਲਈ ਐਕਟ ਦੇ ਭਾਗ II ਦੇ ਉਪਬੰਧ। ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਐਕਟ ਦੇ ਭਾਗ 2 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਕੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 3(1) ਦੀ ਧਾਰਾ (ਡੀ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੰਮ ਨੂੰ ਨਹਿਰ ਵਜੋਂ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਮਿਤੀ 17 ਮਈ, 1973 ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ 1 ਨਵੰਬਰ, 1973 ਨੂੰ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਲਾਗੂ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਮੌਜੂਦਾ ਕਾਰਜ, ਭਾਵ, ਧਿਆਨਸੂ ਬੰਦ ਦਾ ਸ਼ਿਕਰ ਉਕਤ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੇ ਲੜੀ ਨੰਬਰ 209 ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਐਕਟ ਦੇ ਭਾਗ ਜੋ ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਪਾਣੀ ਦੇ ਕੁਦਰਤੀ ਭੰਡਾਰ ਜਾਂ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਕਾਸੀ ਚੈਨਲ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਤਾਂ ਇਹ ਕੰਮ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 3(1) ਦੀ ਧਾਰਾ (ਡੀ) ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ 'ਨਹਿਰ' ਹੈ। ਐਕਟ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਸਿੰਚਾਈ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ।

(7) ਮਾ 1973 ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 5 ਅਧੀਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ, ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਸਾਰੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ 1 ਨਵੰਬਰ, 1973 ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਭਾਵ, ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਘੋਸ਼ਣਾ ਦੇ ਜਾਰੀ ਹੋਣ ਦੇ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਆਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਨੇ ਕਿਸ ਕੰਮ ਲਈ ਹੈ। ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ।

(8) ਸਾਰੀਆਂ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ, ਅਥਿਆਨਾ/ਪਾਣੀ ਦੇ ਖਰਚਿਆਂ ਦੀ ਵਸੂਲੀ 1 ਨਵੰਬਰ, 1973 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੀ ਮਿਆਦ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਭਾਵ, ਐਕਟ ਦੇ ਭਾਗ II ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਕੰਮ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ। ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਤੇ ਜਾਇਜ਼ ਹੈ।

(9) ਦੂਜਾ ਸਵਾਲ ਇਹ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਪਾਣੀ ਦੇ ਖਰਚੇ ਅਤੇ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਸ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਵੀ ਹੈ। ਇਸ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰਨ ਲਈ, ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 33, 34 ਅਤੇ 35 ਦਾ ਇੱਕ ਸਬੰਧ ਹਵਾਲਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ: -

"33. ਜੇਕਰ ਨਹਿਰ ਰਾਹੀਂ ਸਪਲਾਈ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਅਣ-ਅਧਿਕਾਰਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਪਛਾਣ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਜਿਸ ਦੀ ਅਣਗਹਿਲੀ ਜਾਂ ਅਣਗਹਿਲੀ ਨਾਲ ਅਜਿਹੀ ਵਰਤੋਂ ਹੋਈ ਹੈ।

ਜਿਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਅਜਿਹਾ ਪਾਣੀ ਵਗਦਾ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਅਜਿਹੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਉਸ ਤੋਂ ਲਾਭ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਜਾਂ ਜੇਕਰ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਪਛਾਣ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜਾਂ ਜੇਕਰ ਅਜਿਹੀ ਜ਼ਮੀਨ ਤੋਂ ਲਾਭ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਜਿਹੀ ਨਹਿਰ ਰਾਹੀਂ ਸਪਲਾਈ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪਾਣੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਵਿਅਕਤੀ ਚਾਰਜਯੋਗ ਹਨ।

ਅਜਿਹੀ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਲਗਾਏ ਗਏ ਚੋਸ਼ਾਂ ਲਈ, ਜਿਵੇਂ ਵੀ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਜਾਂ ਸਾਂਝੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹੋਵੇਗਾ।"

"34. ਜੇਕਰ ਨਹਿਰ ਰਾਹੀਂ ਸਪਲਾਈ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਪਾਣੀ ਬਰਬਾਦ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਜਾਂ ਅਣਗਹਿਲੀ ਕਾਰਨ ਅਜਿਹੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਬਰਬਾਦੀ ਹੋਈ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਨਹਿਰ ਰਾਹੀਂ ਸਪਲਾਈ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪਾਣੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਚਾਰਜਯੋਗ ਸਾਰੇ ਵਿਅਕਤੀ ਇਸ ਬਰਬਾਦ ਹੋਏ ਪਾਣੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਖਰਚਿਆਂ ਲਈ ਸਾਂਝੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹੋਣਗੇ।

"35. ਪਾਣੀ ਦੀ ਰਹਿੰਦ-ਖੂੰਹਦ ਦੀ ਅਣਅਧਿਕਾਰਤ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਸਾਰੇ ਖਰਚੇ ਅਜਿਹੇ ਕੂੜੇ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜੁਰਮਾਨੇ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਵਸੂਲ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ।

(2) ਨਾਰਦਰਨ ਇੰਡੀਆ ਕੈਨਾਲ ਐਂਡ ਡਰੇਨੇਜ (ਪੰਜਾਬ) ਸੇਧ ਐਕਟ, 1965, ਧਾਰਾ 33 ਜਾਂ ਧਾਰਾ 34 ਅਧੀਨ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ 'ਤੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਪੈਡਿੰਗ ਸਵਾਲਾਂ ਸਮੇਤ ਸਾਰੇ ਸਵਾਲਾਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਲੈਕਟਰ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

(3) ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਲੈਕਟਰ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਤੀਹ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਕੋਲ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

(4) ਵਿੱਤੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਦੁਖੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਲਈ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਖੁਦ-ਖ-ਖੁਦ ਜਵਾਬ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਧਾਰਾ (3) ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਸੋਧੋ "

(10) ਸੈਕਸ਼ਨ 33 ਉਹਨਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਦੇਣਦਾਰੀ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਨਹਿਰੀ ਪਾਣੀ ਵਹਿੰਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਅਣਅਧਿਕਾਰਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਧਾਰਾ 34 ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ 'ਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਲਾਉਂਦੀ ਹੈ ਜੋ ਪਾਣੀ ਚਲਾ ਰਹੇ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਬਰਬਾਦੀ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਸੈਕਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਸੰਯੁਕਤ ਰੀਡਿੰਗ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਪਾਣੀ ਜਾਂ ਵਾਟਰ ਕੋਰਸ ਨੂੰ ਅਣਅਧਿਕਾਰਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਬਰਬਾਦ ਹੋਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਕੋਰਸ ਤੋਂ ਪਾਣੀ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਲੈਂਦੇ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਰਬਾਦ ਹੋਏ ਪਾਣੀ ਦੇ ਖਰਚਿਆਂ ਲਈ ਸਾਂਝੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਬਰਬਾਦੀ ਦੀ ਮਾਤਰਾ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਜੁਰਮਾਨਾ ਵੀ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ 34 ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਡਵੀਜ਼ਨਲ ਨਹਿਰੀ ਅਫਸਰ ਦੀ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਲਈ ਨਹੀਂ ਛੱਡਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਦੋਵਾਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਉਸ ਕੋਲੋਂ ਜਾਂਚ ਕਰਵਾਉਣੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਜਾਂਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਰੋਤ ਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੋ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਜਾਪਦਾ ਹੈ। ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਕਰਨਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਆਖਰਕਾਰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਣ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਪਰ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਇਹ ਮੰਗ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਜੋ ਆਖਰਕਾਰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਣ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ, ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦੇ ਨਾਲ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਨੂੰ ਰੱਦ

Nikka Singh and others v. State of Punjab and others
(G. R. Majithia, J.)

ਕਰਨ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਸਬੂਤ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉਹ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ. , ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕੇਸ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨ ਲਈ। ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਸੌਂਪੇ ਗਏ ਕਾਰਜ! ਧਾਰਾ 34 ਅਤੇ 35 ਵਿੱਚ ਨਾਮ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਇੱਕ ਅਰਧ-ਨਿਆਇਕ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਜੋ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਦਾ ਹੈ ਉਹ ਪਾਣੀ ਦੇ ਖਰਚਿਆਂ ਅਤੇ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਹੁਕਮ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਬੂਤ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਤੱਥ 'ਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਮੁਲਾਂਕਣਕਰਤਾ ਨੂੰ ਦੱਸੇ ਬਿਨਾਂ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਕੇਸ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦਾ ਵਾਜਬ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤੇ ਬਿਨਾਂ ਪਾਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜੋ ਆਖਿਰਕਾਰ ਉਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਬਣਿਆ ਹੈ।

(11) *ਢਾਕਾਸਵਰੀ ਕਾਟਨ ਮਿੱਲਜ਼ ਲਿਮਿਟਡ ਬਨਾਮ ਇਨਕਮ-ਟੈਕਸ ਕਮਿਸ਼ਨਰ (1)* ਵਿੱਚ , ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਨਕਮ-ਟੈਕਸ ਐਕਟ, 1922 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਮੁਲਾਂਕਣ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਥੋਂ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਇਹੀ ਸਿਧਾਂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 35 ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰੇਗਾ।

(12) ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਹਾਂ ਕਿ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਕੋਈ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਭਾਵੇਂ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 36 ਅਧੀਨ ਆਪਣੀ ਕਾਰਵਾਈ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣੀ ਪਵੇ, ਨਾਰ ਥਰਨ ਦੇ ਨਿਯਮ 21 ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੋਭਾਰਤ

(1) *ਏਆਈਆਰ 1955 ਐਸਸੀ 65.*

*ਬਿਮਲਾ ਦੇਵੀ ਅਤੇ ਹੋਰ v. M/s. ਨੈਸ਼ਨਲ ਇੰਸ਼ੂਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਿਟਡ ਅਤੇ
ਇਕ ਹੋਰ (ਜੀ. ਆਰ. ਮਜੀਠੀਆ, ਜੇ.)*

ਨਹਿਰ ਅਤੇ ਡਰੇਨੇਜ ਨਿਯਮ, 1878 (ਛੋਟੇ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਨਿਯਮ), ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਪਰੋਕਤ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਪੁੱਛ-ਗਿੱਛ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ। ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਤੱਥ ਇਸ ਤੱਥ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸੀ. e ਸਬੰਧਤ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਨੇ ਉਪਰੋਕਤ ਦਰਸਾਏ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਅਰਥਾਤ, ਉਹਨਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਦੇਣ ਲਈ ਜੋ ਆਖਿਰਕਾਰ ਦੇਣਦਾਰੀ ਨਾਲ ਘਿਰ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਦੇ ਖਰਚੇ ਅਤੇ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਨ ਦਿਖਾਉਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ।

(13) ਧਾਰਾ 34 ਅਧੀਨ ਕਲੈਕਟਰ ਦੁਆਰਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 35(2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਯੋਗ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 34 ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਸਵਾਲ ਦਾ ਫੈਸਲਾ - ਪੀੜਤ ਧਿਰ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਦਾ ਵਾਜਬ ਮੌਕਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਉਚਿਤ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਅੱਗੇ ਅਪੀਲ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ-ਵਸਤੂ ਹੋਵੇਗਾ, ਅਤੇ ਸੰਸ਼ੋਧਨ। ਵਿੱਤ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 35(3) ਅਤੇ (4) ਦੁਆਰਾ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

(14) *ਅਥਿਆਨਾ/ਪਾਣੀ ਦੇ ਖਰਚਿਆਂ ਦੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ-ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ -* ਸਾਡੇ ਦੁਆਰਾ ਉਪਰੋਕਤ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 34 ਅਤੇ 35 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ। ਹਾਲਾਂਕਿ, *ਅਥਿਆਨਾ/ ਪਾਣੀ ਦੇ ਖਰਚਿਆਂ ਦੀ ਵਸੂਲੀ* ਕਰਨ ਦੇ ਰਾਜ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਰ ਵਸੂਲੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਅਪਣਾਏ ਗਏ ਪ੍ਰੋਸੀਡਰ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 34 ਦੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਧਿਕਾਰੀ ਪਹਿਲਾਂ ਦੱਸੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੀ ਅੱਗੇ ਵਧਣਗੇ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕੋਈ ਖਰਚਾ ਨਹੀਂ।

ਆਰ. ਐਨ. ਆਰ

ਡਿਸਕਲੇਮਰ-ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁੱਕਦੇਬਾਜ਼ਾ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ

I.L.R. Punjab and Haryana

(1989)1

ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਪ੍ਰਭਾਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ

ਫੁਲ ਬੈਂਚ

ਵੀ. ਰਾਮਾਸਵਾਮੀ ਸੀ. ਜੇ., ਉਜਾਗਰ ਸਿਨ੍ਹਾ ਅਤੇ ਜੀ. ਆਰ. ਮਜੀਠੀਆ, ਜੇ. ਜੇ.
ਬਿਮਲਾ ਦੇਵੀ ਅਤੇ ਹੋਰ, - ਅਪੀਲਕਰਤਾ,

ਬਨਾਮ

M/S ਨੈਸ਼ਨਲ ਇੰਜ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਿਟੇਡ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ,
— ਉੱਤਰਦਾਤਾ।

4 ਅਗਸਤ 1988 ਦੇ ਆਰਡਰ ਨੰਬਰ 518

ਤੋਂ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ

ਮੋਟਰ ਵਹੀਕਲ ਐਕਟ (IV of 1939)-Ss. 92A, 92B, 110A ਅਤੇ 110D—ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ
ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਘਾਤਕ ਦੁਰਘਟਨਾ—ਨੁਕਸਾਨ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ—ਬੱਚੇ ਦੇ ਜੀਵਨ ਦੀ ਉਮੀਦ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ—ਮੁਆਵਜ਼ੇ
ਦੀ ਮਾਤਰਾ—ਨਿਰਧਾਰਨ ਲਈ ਸਿਧਾਂਤ ਦੱਸੇ ਗਏ ਹਨ।